



# Lög um mannvirki – kynning

23. febrúar 2011

Steinunn Fjóla Sigurðardóttir

Hafsteinn Pálsson



# Yfirlit

- ✓ Bakgrunnur
- ✓ Endurskoðun laga
- ✓ Helstu nýmæli
- ✓ Breytingar á stjórnarsýslu mannvirkjamála
- ✓ Mannvirkjastofnun – verkefni
- ✓ Breytingar á stjórnarsýslu sveitarfélaga
- ✓ Aðgreining skipulags- og byggingarhluta
- ✓ Faggilding eftirlits
- ✓ Ábyrgð aðila
- ✓ Hlutverk Mannvirkjastofnunar
- ✓ Endurskoðun byggingarreglugerðar
- ✓ Lokaorð



# Bakgrunnur

- ✓ Verðmæti allra fasteigna í landinu 2010 ca. 4400 milljarðar kr.
- ✓ Almennur, ríki og sveitarfélög geyma um 70% af fjármunaeign sinni í byggingum
- ✓ Þjóðhagslega hagkvæmt að huga að gæðum og góðri stjórnsýslu
- ✓ Byggingarferlið er flókið, mikið flæði af mismunandi vörum, tækni og mannskap
- ✓ Krefst menntunar, reynslu og færni á mörgum sviðum
- ✓ Vanda verður til stjórnsýslulegs skipulags málaflokksins



## Endurskoðun skipulags- og byggingarlaga

- ✓ Nefndir skipaðar 2002
- ✓ Sérstakur ráðgjafarhópur – drög 2004
- ✓ Víðtækt og endurtekið umsagnarferli
- ✓ Frumvarp á Alþingi 2007, 2008 og 2010
- ✓ Ný lög um mannvirki #160/2010 voru samþykkt í desember og tóku gildi um síðustu áramót



# Lög um mannvirki – kaflaskipting

- ✓ Almenn ákvæði
- ✓ Stjórnvöld mannvirkjamála
- ✓ Byggingarleyfi
- ✓ Ábyrgð eiganda mannvirkis og framkvæmd byggingareftirlits
- ✓ Hönnun mannvirkja
- ✓ Byggingarstjórar og iðnmeistarar
- ✓ Eftirlit með mannvirkjagerð
- ✓ Viðskipti með byggingarvörur
- ✓ Gjaldtaka og leyfisgjöld
- ✓ Þvingunarúrræði og viðurlög
- ✓ Ýmis ákvæði
- ✓ Ákvæði til bráðabirgða

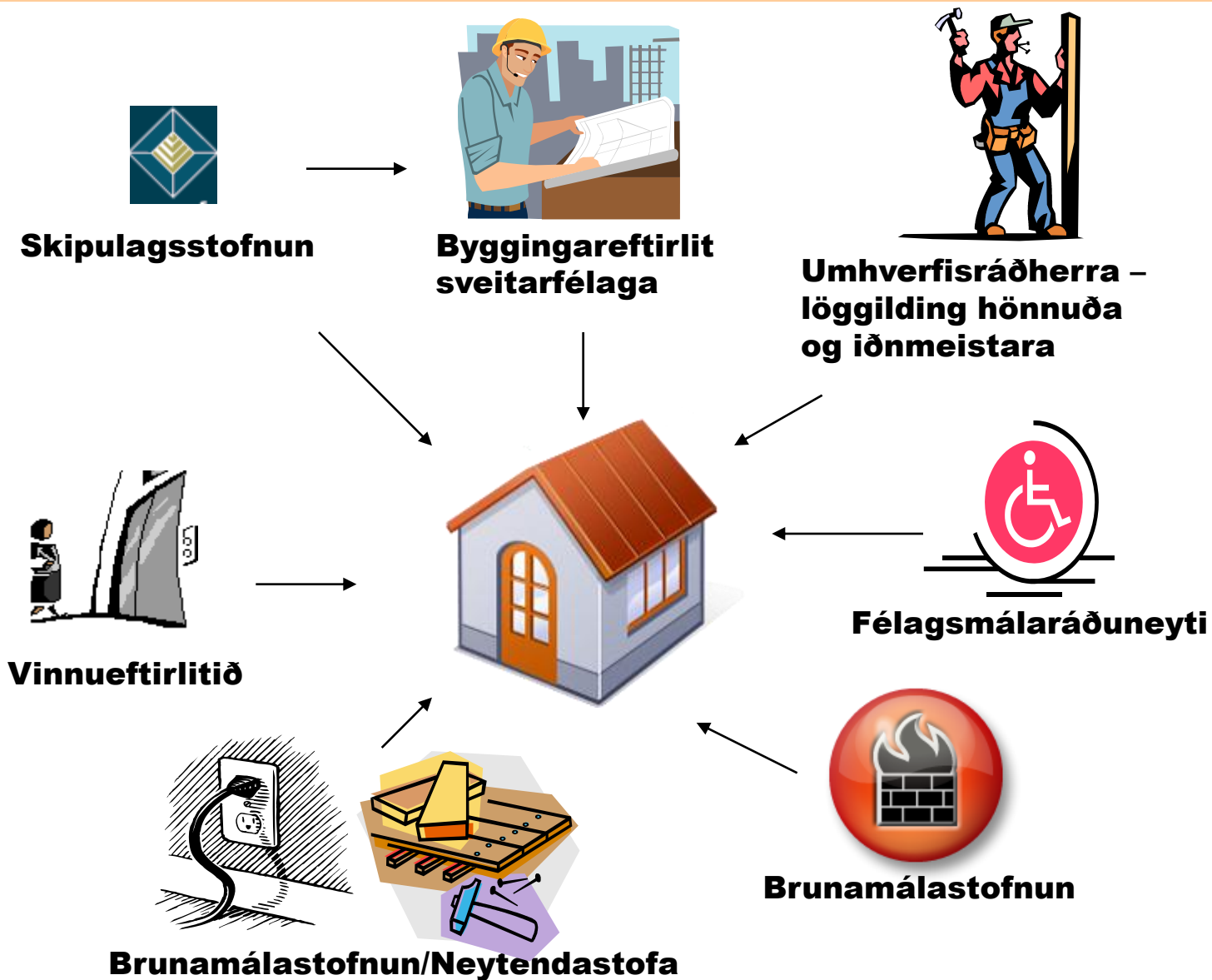


# Lög um mannvirki - Helstu nýmæli

- ✓ Nýtt heiti – Lög um mannvirki
- ✓ Ný stofnun – Mannvirkjastofnun
- ✓ Aðgreining skipulags- og byggingarhluta
- ✓ Breytingar innan stjórnsýslu sveitarfélaga
- ✓ Faggiltar skoðunarstofur – faggilding byggingarfulltrúa
- ✓ Byggingarleyfisskyld mannvirki
- ✓ Ábyrgð aðila skýrð
- ✓ Rannsóknir á tjónum á mannvirkjum



# Stjórnarsýsla mannvirkjamála – fyrri staða





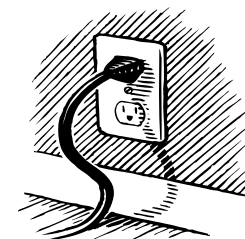
# Lög um mannvirki



**Byggingareftirlit  
sveitarfélaga**



**Vinnueftirlitið**



**Neytendastofa**





# Mannvirkjastofnun

- ✓ Samræming byggingareftirlits á landinu öllu
- ✓ Brunavarnir
- ✓ Aðgengismál
- ✓ Rafmagnseftirlit (að hluta)
- ✓ Eftirlit með tilteknum mannvirkjum
- ✓ Löggildingar iðnmeistara og hönnuða
- ✓ Starfsleyfi byggingarstjóra og faggiltra skoðunarstofa
- ✓ Rannsóknir á tjónum á mannvirkjum
- ✓ Tilskipun um viðskipti með byggingarvörur



# Mannvirkjastofnun

## Tengsl við stjórnarsýslu byggingarfulltrúa

- ✓ Leiðbeiningar, verklagsreglur og skoðunarhandbækur
- ✓ Bindandi álit um tæknileg mál
- ✓ Rafrænt gagnasafn um mannvirki og mannvirkjagerð
  - ✓ skoðunarhandbók
  - ✓ hönnunargögn, eftirlitsskýrslur, gátlistar, úttektarvottorð ofl.
  - ✓ listi yfir hönnuði, byggingarstjóra og iðnmeistara
- ✓ Beinn íhlutunarréttur ef stjórnarsýsla byggingarfulltrúa er ekki í samræmi við lög



# Lög um mannvirki

- ✓ Meginþungi byggingareftirlits er áfram í höndum sveitarfélaga (byggingarfulltrúa)
- ✓ Einstaka mannvirki verða háð leyfi Mannvirkjastofnunar
- ✓ Heimilt með reglugerð að kveða á um að minniháttar mannvirki séu undanþegin byggingarleyfi



# Byggingarleyfisskyld mannvirki

- ✓ Mannvirki sem háð verða byggingarleyfi í stað framkvæmdaleyfis áður:
  - ✓ Virkjanir
  
- ✓ Háð leyfi Mannvirkjastofnunar:
  - ✓ Mannvirki á hafi utan sveitarfélagamarka
  - ✓ Mannvirki á varnar- og öryggissvæðum



# Breytingar á stjórnsýslu sveitarfélaga

- ✓ Byggingarnefndir valkvæðar
- ✓ Tilvist byggingarnefndanna er háð sérstakri samþykkt sem og samþykki hennar eða sveitarstjórnar fyrir útgáfu byggingarleyfa
- ✓ Eftirlit eins og áður í höndum byggingarfulltrúa
- ✓ Einstaka mannvirki verða háð leyfi og eftirliti Mannvirkjastofnunar
- ✓ Eftirlit Mannvirkjastofnunar



## Eftirlit með störfum byggingarfulltrúa

- ✓ Mannvirkjastofnun getur, að eigin frumkvæði eða samkvæmt ábendingu, tekið til athugunar hvort afgreiðsla byggingarfulltrúa hafi farið í bága við lög
- ✓ Mannvirkjastofnun skal þá kalla eftir skýringum frá byggingarfulltrúa og viðkomandi sveitarstjórn komi slík mál upp
- ✓ Mannvirkjastofnun á þó ekki að hlutast til um mál sem eru til meðferðar hjá úrskurðarnefnd



# Aðgreining skipulags- og byggingarluta

- ✓ **Byggingarluti – tæknileg mál:**
  - ✓ Öryggi
  - ✓ Heilnæmi
  - ✓ Aðgengi
  - ✓ Ending – hagkvæmni – sjálfbærni
  
- ✓ **Skipulagshluti:**
  - ✓ Staðsetning, fyrirkomulag byggðar og umhverfi
  - ✓ Útlit, form og svipmót
  - ✓ Ákvörðun um landnotkun
  
- ✓ Frelsi sveitarstjórna til að ráða fyrirkomulagi byggðar felst í skipulaginu

# Faggilding byggingarfulltrúa/skoðunarstofa



- ✓ Eftirlit (yfirferð hönnunargagna og áfangaúttektir) framkvæmt samkvæmt skoðunarhandbókum – frá 1. jan. 2015
- ✓ Heimild til að nota faggiltar skoðunarstofur við eftirlit
- ✓ Faggilding byggingarfulltrúa
  - ✓ fyrir 1. jan. 2018
  - ✓ gæðastjórnunarkerfi fyrir 1. jan. 2015
- ✓ Hæfniskröfur vegna faggildingar – mismunandi eftir umfangi mannvirkjagerðar





# Breytingar á ákvæðum um úttektir

- ✓ Áfangaúttektir – litlar breytingar, nánar útfært í byggingarreglugerð
- ✓ Ný úttekt: Öryggisúttekt þegar mannvirki er tekið í notkun
  - ✓ Öryggis- og hollustuháttakröfur uppfylltar
  - ✓ Óheimilt að flytja inn í eða taka mannvirki í notkun nema öryggisúttekt hafi farið fram
- ✓ Skerpt á ákvæðum um lokaúttekt
  - ✓ Lokaúttekt skal fara fram innan þriggja ára frá öryggisúttekt.
  - ✓ Heimilt að gefa út lokaúttektarvottorð með athugasemdum
  - ✓ Byggingarstjóri, útgefandi byggingarleyfis og eigandi geta boðað til lokaúttektar



# Þvingunarúrræði - Breytingar

- ✓ Stöðvun framkvæmda – lokun mannvirkis
- ✓ Ákvæði um öryggis- og lokaúttektir eiga að auðvelda eftirlitsaðilum að framfylgja lögnum
- ✓ Skýr ákvæði um heimildir Mannvirkjastofnunar til aðgerða vegna brota hönnuða, iðnmeistara og byggingarstjóra
- ✓ Áminning eða svipting löggildingar hönnuða og iðnmeistara – Mannvirkjastofnun
- ✓ Heimilt að svipta byggingarstjóra starfsleyfi ef hann vanrækir hlutverk sitt



# Ábyrgð aðila skýrð

- ✓ Endanlega ábyrgðin er alltaf eigandans
- ✓ Eigandi skal hafa virkt innra eftirlit:
  - ✓ Á hönnunarstigi: hönnunarstjóri
  - ✓ Á framkvæmdastigi: byggingarstjóri
- ✓ Með því að ráða til sín fagaðila sem uppfylla kröfur laganna hefur eigandi uppfyllt skyldur sínar
  - ✓ Byggingarstjóri – starfsleyfi
  - ✓ Hönnuður – löggilding
  - ✓ Iðnmeistarar - löggilding
- ✓ Allir aðilar beiti gæðastjórnunarkerfum við undirbúning og stjórnun framkvæmda



## Byggingarstjórar – breytingar

- ✓ Mun ítarlegri ákvæði en áður um hlutverk og skyldur
- ✓ Faglegur fulltrúi eiganda
- ✓ Framkvæmir innra eftirlit eiganda eftir útgáfu byggingarleyfis
- ✓ Byggingarstjóri má ekki vera jafnframt hönnuður eða iðnmeistari viðkomandi mannvirkis (nema mannvirkið sé til eigin nota)
- ✓ Starfsleyfi – þrjú flokkar byggingarstjóra, eftir gerð mannvirkis
- ✓ Gæðastjórnunarkerfi fyrir 1. jan. 2015



# Hönnuðir - iðnmeistarar

## Breytingar á ákvæðum um hönnuði

- ✓ Í aðalatriðum byggt á gildandi fyrirkomulagi
- ✓ Hönnunarstjóri – þarf ekki að vera hönnuður aðaluppdráttar
- ✓ Gæðastjórnunarkerfi frá 1. jan. 2015
- ✓ Hönnunarstjóri framkvæmir innra eftirlit eiganda á hönnunarstigi

## Iðnmeistarar

- ✓ Ákvæði um iðnmeistara að mestu óbreytt
- ✓ Gæðastjórnunarkerfi frá 1. jan. 2015
- ✓ Tekið fram að málarameistarar og veggfóðrarameistarar þurfa ekki að skrifa upp á íbúðarhús, frístundahús oph til eigin nota eiganda



## Hlutverk MVS

- ✓ Mannvirkjastofnun hefur eftirlit með framkvæmd laga um mannvirki, laga um brunavarnir og laga um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga
- ✓ Stofnunin skal tryggja samræmingu á byggingareftirliti og eldvarnaeftirliti og starfsemi slökkviliða um land allt í samráði við viðkomandi stjórnvöld



## Hlutverk MVS

- ✓ Annast gerð leiðbeininga, verklagsreglna og skoðunarhandbóka á fagsviði stofnunarinnar
- ✓ Bera ábyrgð á markaðseftirliti með byggingarvörum
- ✓ Annast aðgengismál



# Hlutverk MVS

- ✓ Starfrækja rafrænt gagnasafn um mannvirki og mannvirkjagerð um land allt
- ✓ Annast kynningu og fræðslu um málefni á verksviði stofnunarinnar
- ✓ Gefa út byggingarleyfi og annast eftirlit með framkvæmdum á hafsvæðum og öryggis og varnarsvæðum





## Hlutverk MVS

- ✓ Standa fyrir námskeiðum til réttinda fyrir hönnuði og byggingarstjóra og veita hönnuðum, iðnmeisturum og slökkviliðsmönnum löggildingu
- ✓ Bera ábyrgð á starfrækslu Brunamálaskóla fyrir slökkviliðsmenn, slökkviliðsstjóra og eldvarnaeftirlitsmenn
- ✓ Gefa út starfsleyfi handa byggingarstjórum og skoðunarstofum og hafa eftirlit með starfsemi þeirra



## Hlutverk MVS

- ✓ Gefa út starfsleyfi handa þjónustu- og eftirlitsaðilum brunavarna og samþykkja brunavarnaáætlanir sveitarfélaga
- ✓ Annast og stuðla að rannsóknum á sviði brunavarna, mannvirkjamála og manngerðs umhverfis
- ✓ Annast eldvarnaeftirlit vegna mannvirkja innan efnahagslögsögu og landgrunnsmarka vegna rannsókna og vinnslu vetniskola



## Hlutverk MVS

- ✓ Taka þátt í starfi Staðlaráðs Íslands um gerð íslenskra og evrópskra staðla
- ✓ Eiga samstarf við hliðstæðar stofnanir erlendis
- ✓ Vera ráðuneytinu og öðrum stjórnvöldum til ráðgjafar um mannvirkjamál og veita umsögn um álitamál
- ✓ Annast rannsóknir á tjónum á mannvirkjum

# Endurskoðun byggingarreglugerðar



- ✓ Þriggja manna nefnd var skipuð í mars 2010
- ✓ Úr erindisbréfi:
  - ✓ Framsæknasta byggingarreglugerð á Norðurlöndum hvað varðar sjálfbæra þróun
  - ✓ Opin stjórnsýsla, gagnsæi og lýðræðisumbætur
  - ✓ Aukin notkun markmiðsákvæða og staðla
  - ✓ Neytendavernd, vistvænni byggð, sjálfbær þróun, hljóðvist, börn og ungmenni, aðgengi fyrir alla og stjórnþæki til að hindra ólöglega notkun
  - ✓ Víðtækt samráð við hagsmunaaðila með fundum eða skipan bakhópa

# Endurskoðun byggingarreglugerðar



- ✓ Tillaga um kaflaskiptingu og vinnuhópa var samþykkt af ráðherra og helstu hagsmunaaðilum í maí 2010
- ✓ Kaflaskipting – tillaga var unnin með hliðsjón af reglugerðum Norðurlandanna
- ✓ 8 vinnuhópar – alls um 60 manns frá helstu hagsmunaaðilum

# Endurskoðun byggingarreglugerðar



- ✓ Drög að kaflaskiptingu
  - ✓ Almenn ákvæði
  - ✓ Stjórnarsýsla byggingarmála
  - ✓ Sannprófun á að kröfur séu uppfylltar
  - ✓ Hönnuðir, byggingarstjórar og meistarar
  - ✓ Byggingarvörur
  - ✓ Innri rými, umferðarleiðir og aðgengi
  - ✓ Útisvæði og aðgengi
  - ✓ Burðarþol og stöðugleiki
  - ✓ Varnir gegn eldsvoða

# Endurskoðun byggingarreglugerðar



- ✓ Drög að kaflaskiptingu
  - ✓ Hollusta, heilsa og umhverfi
  - ✓ Hljóðvist
  - ✓ Öryggi við notkun
  - ✓ Orkusparnaður
  - ✓ Lagnir og tæknibúnaður
  - ✓ Vistvænt umhverfi
  - ✓ Stjórnun, rekstur, viðhald og notkun - handbækur

# Endurskoðun byggingarreglugerðar



- ✓ Allir hópar funduðu tvisvar í mánuði í allt haust
- ✓ Vefsvæði heldur utan um vinnu hópanna og þar er einnig m.a. að finna reglugerðir nágrannabjóða
- ✓ Markmiðákvæði í hverjum kafla auk annarra ákvæða
- ✓ Athugasemdum nefndarmanna haldið til haga
- ✓ Góður rómur gerður að vinnulaginu
- ✓ Fyrstu drög áætluð í lok mars
- ✓ Samráðsferli
- ✓ Gildistaka ???





## Lokaorð

- ✓ Þjóðhagslega hagkvæmt að leggja áherslu á gæði og góða stjórnslu
- ✓ Mikilvægt að ná sammæli um lög, reglugerðir og önnur stjórnvaldsfyrirmæli
- ✓ Framkvæmd stjórnslu á hendi sveitarfélaga og ríkisins
- ✓ Aukin áhersla ríkisins á málaflokkinn með tilkomu Mannvirkjastofnunar